

**Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni teatiseid Euroopa Liidu ülese
2040. aasta kliimaeesmärgi kohta COM(2024) 62; COM(2024) 63**

EL asjade komisjoni otsus:

1. Toetada põhimõtteliselt Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti, võttes arvesse majanduskomisjoni, keskkonnakomisjoni ja maaelukomisjoni arvamusi, sõnastades seisukohad järgnevalt:

1.1 Eesti hinnangul ei ole Euroopa Liidu üleselt 2040. aastaks kasvuhoonegaaside heite vähendamine 90% võrreldes 1990. aasta tasemega saavutatav uute tehnoloogiate kättesaadavusega, riiklike eripärasid arvestamata ja võrdse ligipääsuta rahastusele. Euroopa Komisjon peab nendes punktides pakkuma lahenduse koos 2040. aasta eesmärgi seadva seadusandliku ettepanekuga. 2032. aastal tuleb vältimatult hinnata 2030. aasta eesmärkide saavutamist koos tehnoloogia arengu vastavushinnanguga ning mõjuhinnanguga liikmesriikide majandusele ja selle erinevatele sektoritele ning kohandada 2040. aasta eesmärgiga seotud meetmeid, paindlikke võimalusi ja strateegiaid. Vaid eeldusel, et tagatud on võimaldavad eeltingimused, nagu uute tehnoloogiate kättesaadavus, riiklike eripärade arvestamine, võrdne ligipääs rahastusele, kliimaeesmärkide vahehindamine ning vajadusel ajakohastamine, saab Eesti tingimuslikult nõustuda Euroopa Komisjoni ettepanekuga seada Euroopa Liidu tasandil 2040. aastaks kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärk 90% võrreldes 1990. aastaga.

1.2 Euroopa Liidu tööstuspoliitika peab toetama kliimapoliitikat, soodustades looduslike materjalide kasutust ja väikese kasvuhoonegaaside jalajäljega toodete turu arengut (nt ringmajanduslike põhimõtete juurutamise ja taastuvkütuste kasutusele võtu kaudu), samal ajal kasvatama Euroopa Liidu ja liikmesriikide ettevõtete konkurentsivõime. Kriitiliste toormete ja maavarade projektide investeringutes on oluline arvestada nende rolli kliima- ja energeetikaeesmärkide elluviimisesse ning pangad peaksid neid käsitlema kestliku rahastuse taksonoomia alusel roheliste investeringutena.

1.3 Riikidel, kellel puudub tootmiskogemus näiteks vesiniku- või CO sidumise tehnoloogiatega, on vaja ülemineku aega ja soodsat regulatiivset keskkonda, et nad saaksid kasutusele võtta vähese heitega lahendusi sektorites, mille süsinikuheidet on raske vähendada. Sektorites, kus rohetehnoloogiate tootmisvõimekus pole tõestatud, peab säilima võimalus rahastada ringmajandust edendavaid üleminekutehnoloogiaid Euroopa Liidu vahenditest.

1.4 2040. aasta raamistiku kavandamisel tuleb arvesse võtta Euroopa Liidu liikmesriikide ajaloolisi panuseid ja maakasutuse võimekust süsiniku tagavara suurendamiseks, et Euroopa Liidu ülene eesmärk jaguneks liikmesriikide vahel võimalikult õiglaselt. Liikmesriikidele peab jääma paindlikkus otsustada, millistes sektorites ja kuidas kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähendada. Süsinikuneutraalsusele üleminekul peab olema suurim roll energeetikasektoril, millel on Euroopa Liidu üleselt suurim kasvuhoonegaaside heite vähendamise potentsiaal. Samal ajal tuleb tagada energiapuudulikkus ja varustuskindlus ka kriisiolukordades ning vältida energiasõltuvuse suurenemist. Euroopa Liidu tasandil poliitikameetmete väljatöötamisel ning valdkondlike riiklike eesmärkide kokkuleppimisel on Eesti jaoks oluline, et arvesse võetaks riigi suutlikkust vajalikke investeringuid teha. On oluline, et kasutusele võetavad meetmed toetaksid Eesti konkurentsivõimet, tagaksid õiglase ülemineku, leevendamaks kasvuhoonegaaside vähendamise tekkivaid negatiivseid sotsiaalseid ja majanduslikke

mõjusid. Kliimaeesmärkide seadmisel peame oluliseks elutähtsate teenuste toimimise ja julgeoleku tagamise, sh toidujulgeoleku ning selleks vajaliku tooraine tarnekindluse.

1.5 Eesti peab oluliseks kliimamuutustele vastupidavuse suurendamist, mis eeldab kliimarisikide tuvastamist ja kliimaga kohanemise edenemise pidevat jälgimist. Selleks tuleb Euroopa Liidu tasandil välja töötada ühtsed ja konkreetsed mõõdikud, mille abil on võimalik hinnata meetmete tõhusust ning kohandada meetmeid vastavalt seiretulemustele.

1.6 Toetame Euroopa Liidu rahvusvaheliste kliima- ja energiapartnerluste tugevdamist ning ambitsioonika kliimadiplomaatia jätkamist. Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika peab olema kooskõlas liidu strateegiliste julgeoleku ja välispoliitiliste eesmärkidega ning tugevdama Euroopa Liidu tööstuspoliitika konkurentsivõimet.

1.7 Kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks tuleb Euroopa Liidu rahastatavates fondides keskenduda tegevustele, mis annavad suurimat lisaväärtust kogu Euroopas. Seejuures tuleb arvestada Euroopa Liidu konkurentsipoliitika, riigiabi reeglite ja võrdse kohtlemise põhimõtetega. Kliima- ja keskkonnanäesmärkide elluviimisel on oluline roll Euroopa Liidu innovatsioonifondil, mille kasutuse reeglistik tuleb üle vaadata, erilise tähelepanuga projektide tasakaalustatud geograafilisele jaotusele, eesmärgiga tagada paremad rahastusvõimalused ka väiksemate riikide ettevõtetele.

2. Rõhutada, et Riigikogu komisjone hoitaks kliimaeesmärgi Euroopa Liidu tasandi läbirääkimiste käiguga kursis ning et teatisest tõukuvate seadusandlike ettepanekute osas seisukohtade kujundamisesse kaasataks Riigikogu võimalikult varajases faasis, jättes aega põhjalikuks aruteluks.